

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Enheten för rättsliga och internationella frågor, Rk1a

Beslutande

Vicelantråd

Harry Jansson

Föredragande

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist

Justerat

Omedelbart

Nr 93

Riksdagens justitieombudsmans begäran
om utredning och yttrande gällande
förvaringslokaler på fartyg

ÅLR 2023/2358

504 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt avge yttrande enligt bilaga 1.

Nr 94

Ålands Brand- och Räddningsförbunds
anhållan om medel för utbildning av
ansvarsutbildare

ÅLR 2023/6503

505 Rk1a

Beslut

Landskapsregeringen beslöt bifalla ansökan enligt bilaga 2.

Hänvisning
EOAK/816/2023

Riksdagens justitieombudsman

Kontaktperson
Jurist Camilla Hägglund-Palmqvist

ombudsman@riksdagen.fi

Ärende

Riksdagens justitieombudsmans begäran om utredning och yttrande

På Justitieombudsmannens order utfördes en inspektion av förvaringslokalerna på M/S Baltic Princess den 7 november 2022. M/S Baltic Princess är en passagerarbilfärja som ägs av det finländska bolaget Tallink Silja OY. Dess flaggstat är Finland och hemmahamnen är Mariehamn. Objekt för inspektionen var de utrymmen för fartyget där man förvarar personer som berövats sin frihet och funktioner i anslutning till användningen av dessa utrymmen. Tallink Silja använder bolagets egna ordningsvakter för ordningsvaktstjänster i enlighet med 24 § lagen om privata säkerhetstjänster (PSTL).

Landskapslag om tillämpning av lagen om privata säkerhetstjänster (ÅFS 2021:5) sätter PSTL i kraft på Åland. Enligt landskapslagen ska de uppgifter som ankommer på Polisstyrelsen i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningsuppgifterna grundar sig på lagtingets lagstiftningsbehörighet. De förvaltningsuppgifter som i Finland i enlighet med samma lag ankommer på en lokal polisinspektion ska på Åland skötas av Ålands polismyndighet komma till den del förvaltningen grundar sig på lagtingets lagstiftningsbehörighet på området. Även lag om behandlingen av personer i förvar hos polisen tillämpas genom en blankettförordning på Åland.

Ålands landskapsregering har den 13.3.2023 erhållit Justitieombudsmannens begäran om utredning och yttrande där myndigheterna på Åland ombeds ta ställning till följande frågor:

1. Huruvida och till vilka delar myndigheterna på Åland anser sig vara behöriga i ärendet (ifrågavarande fartygs hemmahamn är Mariehamn) till exempel på vilken polisenhet det ankommer att granska och godkänna förvaringslokaler samt ta emot anmälningar om förvar.
2. Polismyndighetens syn på tillsynsansvaret och ansvaret för förhållandena för och bemötandet av det frihetsberövade personer som transporteras med fartyg och som a) ledsagas av polisen eller

- b) som inte har en följeslagare (om så har varit fallet) samt
- c) vilka bestämmelser förfarandet har grundat sig på.

3. Dessutom ombeds landskapsregeringen att inhämta en utredning om hur polismyndigheten eventuellt har övervakat ordningsvakternas verksamhet på fartyg. Landskapsregeringen bör också utreda för sin del hur den har skött sin egen tillsyns- och styrningsuppgift när det är fråga om privata säkerhetstjänster på fartyg.

Utredningen och yttrandet ska lämnas senast 31.8.2023.

Ålands polismyndighets utredning

Ålands landskapsregering har den 27.3.2023 begärt utredning och yttrande från Ålands polismyndighet. Ålands polismyndighet har inkommit med utredning den 9.5.2023. Utredningen bifogas.

Landskapsregeringens utlåtande

Polismyndigheten har i sitt utlåtande redogjort för sin syn på de olika frågeställningarna. Landskapsregeringen hänvisar till polismyndighetens utredning och yttrande gällande de frågeställningar som gäller polismyndigheten.

Justitieombudsmannens frågeställningar:

1. Landskapsregeringen förenar sig med polismyndighetens åsikt gällande behörighetsfrågan och hänvisar till polismyndighetens utlåtande vad gäller polisens verksamhet.
Landskapslag om tillämpning av lagen om privata säkerhetstjänster (ÅFS 2021:5) sätter PSTL i kraft på Åland. Enligt landskapslagen ska de uppgifter som ankommer på Polisstyrelsen i landskapet skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningsuppgifterna grundar sig på *lagtingets lagstiftningsbehörighet*. Självstyrelselagens behörighetsfördelning är styrande över allmängiltiga principer då det gäller vem som skall utföra förvaltningsuppgifter. Enligt 18 § 6 p. självstyrelselagen har Åland behörighet bland annat gällande allmän ordning och säkerhet medan riket enligt 27 § 1 p. har lagstiftningsbehörighet gällande grundlag och således också de grundläggande fri- och rättigheterna. Den som har lagstiftningsbehörigheten har också förvaltningsbehörigheten om inte annat följer av självstyrelselagen eller behörighet har överförts genom en så kallad överenskommelseförordning enligt 32 § i Självstyrelselagen. Förvaltningsuppgifter kan inte överföras genom att sätta en rikslag i kraft på Åland genom blankettlagstiftning. En sådan skild överföring av förvaltningsuppgifter har inte gjorts genom överenskommelseförordning. Inte heller i överenskommelseförordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland överförs uppgifter gällande de grundläggande fri- och rättigheterna till landskapsregeringen.

Landskapsregeringen kan således inte utföra uppgifter eller utöva tillsyn gällande de behörighetsområden som har sin grund i rikslagstiftning. Ärenden gällande förvaringslokaler är av sådan karaktär att de inkräktar på de grundläggande, lagstadgade medborgerliga fri- och rättigheterna vilket tillhör rikets lagstiftningsbehörighet.

2. Landskapsregeringen hänvisar till polismyndighetens utlåtande i vilket polismyndigheten utförligt redogör för sin syn på tillsynsansvaret, ansvaret för förhållandena för och bemötandet av det frihetsberövade personer som transporteras med fartyg.
Landskapsregeringen har ingenting ytterligare att anföra gällande denna punkt.
3. Landskapsregeringen har inte till dags dato utfört tillsyns- och styrningsuppgifter gällande privata säkerhetstjänster på fartyg. Landskapsregeringen konstaterar att rättsläget är oklart gällande vilken tillsynsmyndighet som ska bedriva tillsyns- och styrningsuppgiften när det är fråga om privata säkerhetstjänster på fartyg och att det är bra att uppgiften klargörs.

Landskapsregeringen hänvisar i övrigt till Ålands polismyndighets utredning och bifogar denna för ärendets fortsatta behandling av Justitieombudsmannen.

Vicelantråd

Harry Jansson

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist

BILAGOR Ålands polismyndighets utredning daterad 9.5.2023 ([Bilaga 1](#))

Hänvisning
Ansökan 9.8.2023

Kontaktperson
Camilla Hägglund-Palmqvist

Ålands brand-och räddningsförbund
c/o Tove Jansson
Södragatan 22 A
22100 MARIEHAMN

Ärende

Anhållan om medel för utbildning av ansvarsutbildare

Anhållan

Ålands Brand- och Räddningsförbund anhåller om bidrag om 26,400 euro från landskapsregeringen för att täcka kostnaderna för utbildning av ansvarsutbildare.

Grund för anhållan

Avtal av den 22 mars 2005 mellan förbundet och landskapsregeringen gällande utbildning och upplysning i anslutning till brand- och räddningsväsendet.

Brand- och Räddningsförbundet ansvarar enligt avtalet för utbildning för avtalsbrandkåristerna. Utbildningsmaterialet, som varit föråldrat, har nu förnyats och moderniserats av Räddningsinstitutet i Kuopio. Allt material finns på svenska. De som undervisar avtalsbrandkåristerna kallas ansvarsutbildare. För att få använda materialet och undervisa måste ansvarsutbildare först erhålla sin skolning från Räddningsinstitutet. Ansvarsutbildarna går först en grundkurs på 3 dagar och sedan ytterligare en dags kurs per specialkurs. Det finns 9 specialkurser men det är i huvudsak 6 som används.

I stället för att skicka de åländska ansvarsutbildarna till Kuopio för att gå Räddningsinstitutets utbildning kommer kurserna att anordnas lokalt med utbildare från Räddningsinstitutet. De kostnader som faktureras från Räddningsinstitutet är endast kursledarens arvode och resor. Ansvarsutbildarna kommer att bestå av personal från MRV och RÅL och dessa kommer sedan att hålla kurser som Ålands Brand- och Räddningsförbund arrangerar i samarbete med Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund. Med nuvarande utbildningssystem hålls årligen 200 – 300 utbildningstimmar för avtalsbrandkåristerna.

Ålands Brand- och Räddningsförbund anhåller om bidrag från Ålands landskapsregering för att täcka kostnaderna för utbildningen helt eller delvis för att kunna hålla rimliga kostnader på kurserna för de frivilliga brandkåristerna.

Beslut

Landskapsregeringen beslöt bifalla ansökan till den del ansökan avser Räddningsinstitutets utbildares arvode och resekostnader. Maximalt 4,000 euro erläggs mot redovisning av de verkliga kostnaderna från konto 24000. Redovisningen av kostnader ska ske inom år 2023.

Motivering

Landskapsregeringens principbeslut för stöd av utbildningen inom räddningsväsendet den 13.11.2007.

Enligt principbeslutet kan landskapsregeringen efter prövning stöda deltagande i speciella utbildningar för avtalsbrandkårernas personal.

Avtal av den 22 mars 2005 mellan Ålands Brand- och Räddningsförbund och landskapsregeringen gällande utbildning och upplysning i anslutning till brand- och räddningsväsendet.

Ålands Brand- och Räddningsförbund har anhållit om 26,400 euro i bidrag för utbildning av ansvarsutbildare. Landskapsregeringen bifaller ansökan med 4,000 euro vilket utgörs av kursledarens arvode och resor.

Till den del ansökan avser kursdeltagarnas löner under kursdagarna (22,400 euro) beviljas inte ansökan.

Vicelantråd

Harry Jansson

Jurist

Camilla Hägglund-Palmqvist